

Utredning

Färdtjänstens nuläge
i Norrbottens och
Västerbottens län

Organisation

Vägverket Region Norr

Projektledare: Johanna Jakobsson

Konsult

WSP Samhällsbyggnad

Uppdragsansvarig: Anna Magnusson

Titel: Utredning av Färdtjänstens nuläge i Norrbottens och Västerbottens län

Publikation: 2009:4

Utgivningsdatum: 2009-01-15

Utgivare: Vägverket Region Norr

Kontaktperson: Johanna Jakobsson

Innehållsförteckning

Bakgrund	2
Syfte	2
Uppdraget.....	2
Omfattning	2
Genomförande.....	3
Lagar och regler	4
Lag om färdtjänst och riksfärdtjänst	4
Vägverkets sektorsansvar	4
Sammanställning av telefonintervjuer med kommuner	5
Norrbottens län	5
Regler för kommuner anslutna till Länstrafikens beställningscentral	6
Övriga kommuner i Norrbottens län.....	8
Västerbotten.....	11
Regler för kommuner anslutna till beställningscentral Reseservice.....	12
Övriga kommuner i Västerbottens län	14
Sammanställning av färdtjänstavgifter i respektive kommun.....	16
Färdtjänsten ur utförarperspektiv	18
Färdtjänsten ur utförarperspektiv	18
Färdtjänst ur resenärsperspektiv	20
Sammanställning av intervjuer med handikapporganisationer	20
Synpunkter och tips från handikapporganisationer	21
Resenärsberättelser.....	23

Bilaga 1 Frågeunderlag för telefonintervjuer (Kommuner, Handikapporganisationer och Utförare av färdtjänst)

Bilaga 2 Lag om färdtjänst
Lag om riksfärdtjänst
Förordning med instruktioner för Vägverket

Bakgrund

Vägverket har ett sektorsansvar för färdtjänsten. Detta innebär att Vägverket ska samla stödja och driva på andra aktörer och intressenter inom området. Dessutom ska de redovisa tillstånd och utveckling inom området till regeringen. För samtliga dessa uppdrag är det av vikt att få en bild av färdtjänsten som den ser ut i dagsläget. Det är kommunerna som själva ansvarar för att färdtjänst av god kvalitet anordnas. Kommunerna bestämmer också själva på vilket sätt detta skall ske.

Syfte

Syftet med uppdraget är att kartlägga färdtjänstens nuläge inom Norrbottens och Västerbottens län. Samliga delar i uppdraget ska beskrivas både ur ett resenärsperspektiv och ur ett verksamhetsperspektiv.

Uppdraget

Uppdraget innebär att beskriva nuläget för färdtjänst och riksfärdtjänst i samtliga kommuner i Norrbottens- och Västerbottens län. Underökningen ska genom att intervjua nyckelpersoner, tex. färdtjänsthandläggare och upphandlingsansvariga, inom kommun och länstrafik. Även representanter för organisationer för personer med funktionsnedsättning ska intervjuas. En jämförelse med kollektivtrafiken ska också göras för de kommuner som har lokaltrafik samt med länstrafikens kollektivtrafik. I uppdraget ingår även att granska dokument tex. regler, lagar och upphandlingskrav.

I uppdraget finns det med att rapporten ska ha ett format som är sådant att det går att läsa med de hjälpmedel som synskadade använder.

Omfattning

Ingående delar i uppdraget:

- Färdtjänstens organisation och administration
- Regler för aktuell kommun
 - Område där resan får ske
 - Resa i annan kommun
 - Tidpunkt för resa
 - Antal resor
 - Avgift
 - Uppehåll och byte
 - Servicenivå för restid och tidsförskjutning
 - Ledsagare
 - Medföljande vid resor
 - Definition av barn och unga
 - Vad är möjligt att ta med på resan (resgods, djur)
 - Resegaranti
 - Information

Genomförande

Intervjuer har skett genom telefonintervjuer med ansvariga färdtjänsthandläggare i respektive kommun samt ansvariga för färdtjänsten på länstrafiken i respektive län. Telefonintervjuer har även skett med representanter på länsnivå för de olika handikappförbunden (HSO, DHR, SRF, FUB och SDR) samt representanter för pensionärsorganisationen (SPF). De personer som intervjuats är dels valda representanter i Regionalt tillgänglighetsråd för Vägverket och Banverket och dels länsordföranden i respektive förbund. I vissa fall är det istället för länsordföranden i förbundet den som av förbundet utsetts som speciellt ansvarig för färdtjänstfrågor. Dessutom har telefonintervjuer utförts med några taxibolag som kör färdtjänst.

Intervjuerna har skett genom att en tid för intervjun har bokats och efter det att frågeformulär skickats ut som underlag för intervjun, frågeformulärens utformning visas i bilaga 1.

Anpassningen av rapporten för synskadade har dels gjorts genom att teckensnittet har anpassats. Istället för EgyptienneF som är standard i Vägverkets rapporter har istället teckensnittet Arial används som är lättare att läsa för synsvaga. Dessutom har tabeller och övrig text anpassats så att dessa ska kunna läsas och förstås med de hjälpmedel som används för synskadade.

Lagar och regler

Lag om färdtjänst och riksfärdtjänst

Färdtjänsten och riksfärdtjänsten styrs av Lag (1997:736) om färdtjänst, ändrad till och med SFS 2006:1114 och Lag (1997:735) om riksfärdtjänst, ändrad till och med SFS 2006:1115, dessa lagar återges i sin helhet i bilaga 2.

Lag (1997:736) om färdtjänst inleds med:

1 § ”Denna lag gäller särskilt anordnade transporter för personer med funktionshinder (färdtjänst).”

3 § ”Varje kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och annan kommun.”

Vägverkets sektorsansvar

Vägverket har sedan 2007-11-22 ett sektorsansvar för färdtjänsten, Förordning (2007:960) med instruktion för Vägverket, förordningen återges i sin helhet i bilaga 2.

Enligt förordningen innebär sektorsansvaret för Vägverket:

1 § ”Vägverket har ett samlat ansvar, sektorsansvar, för hela vägtransportsystemet. Vägverket ska verka för att de transportpolitiska målen uppnås. Vägverket ska inom ramen för sitt sektorsansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter.”

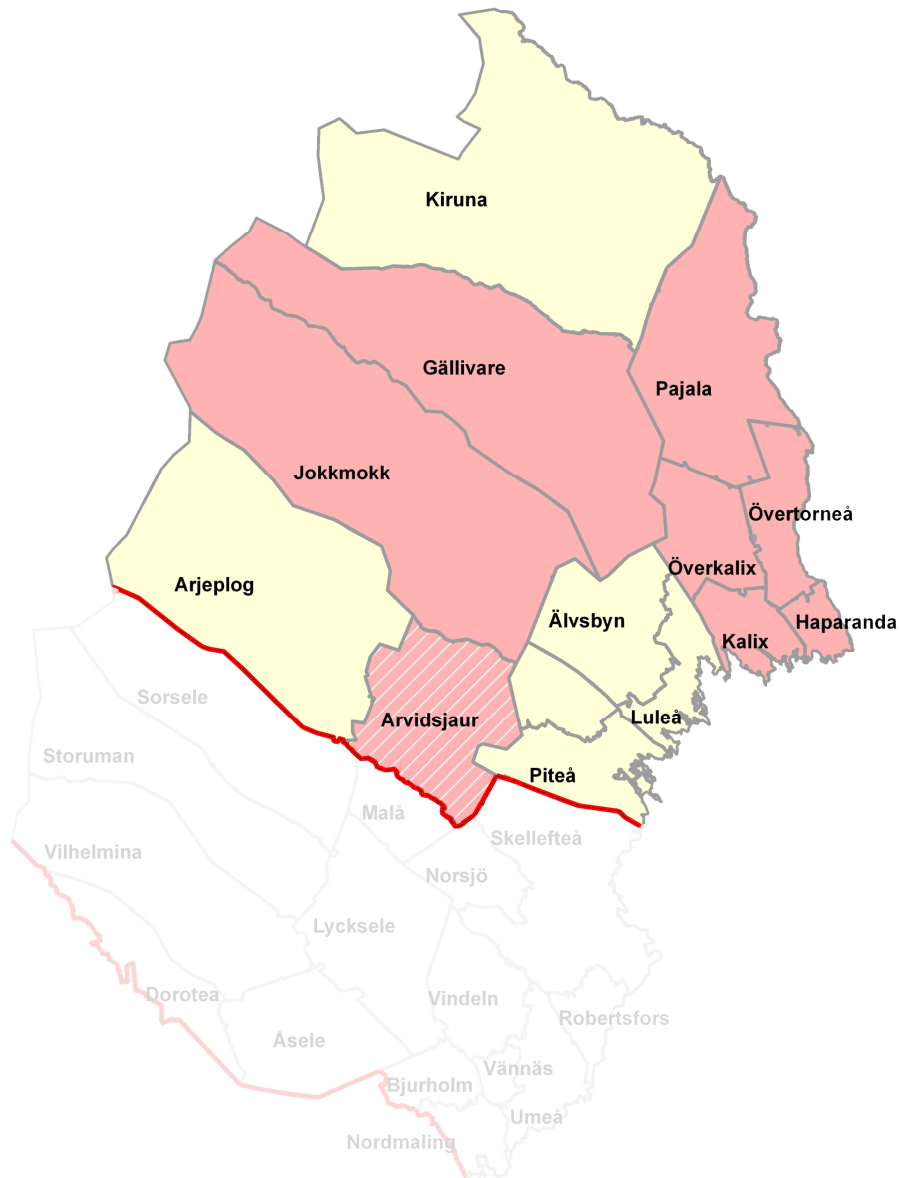
2 § ”Vägverket ska särskilt verka för att
6. hänsyn tas till funktionshindrades behov inom hela transportsystemet,
7. färdtjänsten ska vara av god kvalitet i hela landet, samt ansvara för redovisning, analys och utvärdering av utvecklingen inom färdtjänsten.”

Sammanställning av telefonintervjuer med kommuner

Norrbottens län

Norrbottens län består av 14 kommuner: Arjeplog, Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Luleå, Pajala, Piteå, Älvsbyn, Övertorneå och Övertorneå, se karta 1. Inlandskommunerna Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Arjeplog är stora till ytan och de färdtjänstberättigade är främst äldre, vilket ställer andra krav på färdtjänsten än i de mindre mer tätbefolkade kustkommunerna. I kustkommunerna bor det en större del yngre färdtjänstberättigade som både är yrkesverksamma och som deltar aktivt bland annat i föreningslivet. Detta ställer helt andra krav på färdtjänsten som till exempel tidsanpassning.

Åtta av kommunerna i Norrbotten har länstrafiken som gemensam beställningscentral: Arvidsjaur, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Pajala, Övertorneå och Övertorneå, röda på karta 1.

Karta 1. Karta över Norrbotten och Västerbotten (nedtonat) som visar läget för de olika kommunerna. De kommuner som har gemensam beställningscentral är röda, övriga kommuner är gula.

Alla kommuner som ingår i länstrafikens samarbete har antagit ett gemensamt regelverk för färdtjänsten samt gemensam taxa utom Arvidsjaur (streckad på karta 1). Regelverket bygger på förslag till regler som tagits fram av kommunförbundet.

Övriga kommuner i länet har beställningscentral via lokalt taxibolag och har tagit fram eget regelverk och bestämt egen färdtjänstaxa.

Färdtjänsttaxor för respektive kommun redovisas i tabell 1.

Regler för kommuner anslutna till Länstrafikens beställningscentral

Kommunerna Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Pajala, Överkalix och Övertorneå har gemensamma regler för färdtjänsten antagna 2007-06-20. En regel som skiljer mellan kommunerna är om det finns möjlighet att få subventionerade arbetsresor inom kommunen. Hur det ser ut i respektive kommun redovisas under punkten arbetsresor.

- **Område där resan får ske**
 - Fritt resande enligt gällande taxa inom den egna kommunen och även möjlighet att resa 50 km in i annan kommun, räknat från kommungränsen. Dessutom får färdtjänstresenären företa 24 enkelresor/år inom länet så kallade länsresor. När det gäller de tre gränskommunerna, Haparanda, Övertorneå och Pajala är det även möjligt att resa med färdtjänsten till Finland (Torneå C, Pello och Ylitornio respektive Muonio C).
- **Nyttjande av färdtjänst vid tillfällig vistelse i annan kommun**
 - Tillstånd att nyttja färdtjänsten kan beviljas, ansökan hos den egna kommunen, regler enligt besökskommunens regler.
- **Tidpunkt för resa och antal resor inom kommunen**
 - För alla kommunerna gäller att fritt antal färdtjänstresor inom den egna kommunen får ske under alla tider på dygnet.
- **Avgifter för färdtjänst och arbetsresor**
 - **Färdtjänsttaxa:** Avgiften för färdtjänst bestäms av länstrafikens taxa ordinarie enkelbusspris plus 75 % avrundat till jämna antal kronor. Lägsta taxa 0-10 km är 33 kr. En jämförelse mellan färdtjänsttaxor i respektive kommuner visas i tabell 1. Samma taxa gäller för taxi och specialfordon.
 - **Arbetsresor:** Möjlighet till subventionerade arbetsresor finns i vissa av kommunerna. Kommunerna uppger att möjligheten finns i Haparanda kommun, enligt särskild prövning samt i Jokkmokks kommun, (vid minst 20 resor per månad), inom 1 mil från tätort lägsta busstaxa och >1mil 60 % av gällande taxa.
- **Beställning av resa**
 - Beställning av resa kan göras dygnet runt hos länstrafiken. Resan bör beställas i god tid för att kunna garantera resa vid önskad tid. Samåkning och avvikelser från närmsta väg kan förekomma.

- **Möjlighet till uppehåll under resan**
 - I samtliga kommuner gäller att det inte medges generellt, men det kan förkomma efter överenskommelse med förare.
- **Ledsagare och medföljande**
 - Ledsagare åker alltid gratis om resenären fått beviljat att de behöver ledsagare under resans gång. Medresenärer betalar samma avgift som färdtjänstresenär.
 - När det gäller avgifter för medföljande barn till färdtjänstberättigade uppger kommunerna lite olika ålderindelningar men enligt länstrafiken är det länstrafikens åldersindelning som gäller. Barn under 7 år åker gratis och barn och ungdomar 7- 19 år betalar halv färdtjänstavgift.
 - Generellt gäller att både ledsagare och medresenär ska meddelas vid resans beställning för att beräkna platstillgång eftersom samåkning med andra resenärer eftersträvas.
- **Färdtjänstregler för barn och ungdomar**
 - Samma regler gäller för färdtjänstberättigade barn som för medåkande barn, halv färdtjänstavgift för barn och ungdomar 7-19 år.
- **Resgods och djur**
 - Normalt resgods och hjälpmedel får tas med på resan, bör meddelas vid beställning för att kunna garantera plats i bagageutrymme. Ledarhund är alltid tillåtet, övriga djur får tas med i samråd med förare, meddelas vid beställning för att kunna välja bil som inte är allergisanerad.
- **Resegaranti**
 - Ingen uttalad resegaranti.
- **Information**
 - Respektive kommun tar fram informationsbroschyrer som delas ut i samband med att färdtjänst beviljas. Broschyrer finns även på finska i ett flertal av kommunerna. Kommunerna har även hela eller delar av regelverket på kommunens hemsida. Där finns även telefonnummer till beställningscentralen och möjlighet att ladda ner blanketter för att söka färdtjänst.
- **Lokaltrafik**
 - Lokaltrafik finns i Gällivare, Haparanda och Kalix kommun.

Övriga kommuner i Norrbottens län

Övriga kommuner i länet har antagit egna regler och färdtjänsttaxor, taxor för respektive kommun redovisas i tabell 1. När det gäller regler och taxor för Luleå kommun kommer avtalet att ses över under början av år 2009 och en ny upphandling kommer att ske till år 2010.

- **Område där resan får ske**
 - **Arvidsjaur, Arjeplog, Boden, Luleå, Piteå och Älvsbyn:** Generellt gäller kommungränsen som gräns för färdtjänsten. Om det är närmare till serviceort i annan kommun än i den egna kommunen kan det i färdtjänstbeslutet skrivas in att tillståndet även gäller för resande till service ort i annan kommun.
 - **Kiruna:** Kiruna kommun är uppdelad i sex zoner. Resandet får ske fritt inom den egna zonen, resor över zongränsen får ske med 12 enkelresor per år, vilket kan utökas om särskilt behov finns

- **Nyttjande av färdtjänst vid tillfällig vistelse i annan kommun**
 - Tillstånd att nyttja färdtjänsten kan beviljas, ansökan hos den egna kommunen, de flesta av kommunerna uppger att de skickar med biljetter efter behov. Luleå kommun beviljar 40 enkelresor per år i annan kommun.

- **Tidpunkt för resa och antal resor inom kommunen**
 - För alla kommunerna gäller att fritt antal färdtjänstresor inom den egna kommunen får ske under alla tider på dygnet.

- **Avgifter för färdtjänst och arbetsresor (kostnad för resande i respektive kommun redovisas i tabell 1)**
 - **Färdtjänsttaxa (Arjeplog, Arvidsjaur, Piteå och Älvsbyn):** Färdtjänsttaxan består av en viss procent av taxameter, alla kommunerna har en minsta avgift och högsta avgift (procentsats och avgifter är olika för respektive kommun). Arvidsjaur och Piteå kommun uppger att avgiften delas vid samåkning. I Piteå kommun betalas hela taxameterkostnaden 24:00 – 06:00.
 - **Färdtjänsttaxa (Boden):** Länstrafikens avgifter plus 50 %.
 - **Färdtjänsttaxa (Kiruna):** Kiruna kommun (priser gällande från år 2009), minsta avgift 24 kr och högsta avgift 307 kr. Vid samåkning gäller minsta avgift 14 kr och högsta avgift 187 kr. För färdtjänstresenärer som har beviljats rätt till att åka ensam i taxin, till exempel vid kraftig allergi gäller samåkningstaxa.
 - **Färdtjänsttaxa (Luleå):** Färdtjänsttaxan är baserad på Lokaltrafikens gamla zonindelning, med två zoner för det område som ingår i det område som trafikeras av lokaltrafiken (Luleå tätort med närområde). I övriga delen av kommunen gäller en minsta avgift, samma som inom en zon, därefter beroende på avstånd. Hela taxameterkostnaden betalas 24:00 – 06:00.
 - Samma taxa gäller för taxi och specialfordon utom i Arjeplogs kommun där det är olika procentsatser för del av taxameterkostnaden för taxi och specialfordon, för specialfordon gäller en lägre procentsats.

- **Arbetsresor:** De kommuner som uppger att de har subventionerade arbetsresor är, Boden (rabatt 20 % på ordinarie taxa), Luleå (2/3 av gällande periodkort på buss, måste arbeta eller studera minst 50 %), Piteå (arbetsresor alltid 32 kr) och Älvsbyn (länstrafikens lägsta taxa för kollektivtrafik) tätort lägsta busstaxa och >1mil 60 % av gällande taxa.
- **Beställning av resa**
 - **Arvidsjaur:** Beställning i god tid, beroende på tillgång, resan ska beställas vardagar före kl. 20:00 och lördagar före kl. 15:00, eventuellt kan resan beställas på övriga tider men det är inte säkert att beställningscentralen är bemannad.
 - **Arjeplog:** Beställning senast 3h före för taxi och minst en dag före för specialfordon. Önskad restid kan förskjutas 1h åt vardera håll på grund av samordning.
 - **Boden:** Beställning ska ske minst 1 h i förväg, ej förbeställd retur inom 45 minuter. Resan ska beställas före kl. 22:00, beställning efter kl. 22:00 kan nekas.
 - **Kiruna:** Beställning av resor inom Kiruna stad, cirka 30 minuter före önskad restid. Inom östra kommundelen 1-2 dagar före.
 - **Luleå:** I god tid men beställning ska ske minst 30 minuter före önskad restid.
 - **Piteå:** Beställning minst 2h före utresa.
 - **Älvsbyn:** Ingen uttalad tid men beställning ska ske i god tid.

 - Beställning av resa kan göras dygnet runt hos länstrafiken. Resan bör göras i god tid för att kunna garantera resa vid önskad tid. Samåkning och avvikelse från närmsta väg kan förekomma.
- **Möjlighet till uppehåll under resan**
 - I samtliga kommuner gäller att det inte medges generellt, men det kan förkomma efter överenskommelse med förare.
- **Ledsagare och medföljande**
 - Ledsagare åker alltid gratis om resenären fått beviljat att de behöver ledsagare under resans gång. Medresenärer betalar samma avgift som färdtjänstresenär.
 - **Barn till färdtjänstberättigad, Arvidsjaur:** Inga särskilda regler, har inga ungdomspriser.
 - **Barn till färdtjänstberättigad, Arjeplog:** Barn < 15 år åker gratis.
 - **Barn till färdtjänstberättigad, Boden:** Barn till färdtjänstberättigad <10 år åker gratis.
 - **Barn till färdtjänstberättigad, Kiruna:** Inga uttalade regler.
 - **Barn till färdtjänstberättigad, Luleå:** Barn <14 år åker gratis, >14 år som medresenär.
 - **Barn till färdtjänstberättigad, Piteå:** Barn < 7 år åker gratis i övrigt som medresenär, har ingen ungdomstaxa.
 - **Barn till färdtjänstberättigad, Älvsbyn:** Barn <13 år åker gratis, >13 år som medresenär.

- Generellt gäller att både ledsagare och medresenär ska meddelas vid resans beställning för att beräkna platstillgång eftersom samåkning med andra resenärer eftersträvas.
- **Färdtjänstregler för barn och ungdomar**
 - **Arvidsjaur:** Inga särskilda regler, har inga ungdomspriser.
 - **Arjeplog:** särskilda regler, har inga ungdomspriser.
 - **Boden:** Barn och ungdomar 7-19 år åker enligt ungdomstaxa, (halv avgift), barn < 7 år (ingen avgift).
 - **Kiruna:** Inga uttalade regler.
 - **Luleå:** Barn och ungdomar 7-19 år enligt ungdomstaxa, samma principer för pris som för vuxna minsta avgift 16 kr och högsta avgift 79 kr.
 - **Piteå:** Har ingen särskild ungdomstaxa.
 - **Älvsbyn:** Har ingen särskild ungdomstaxa.

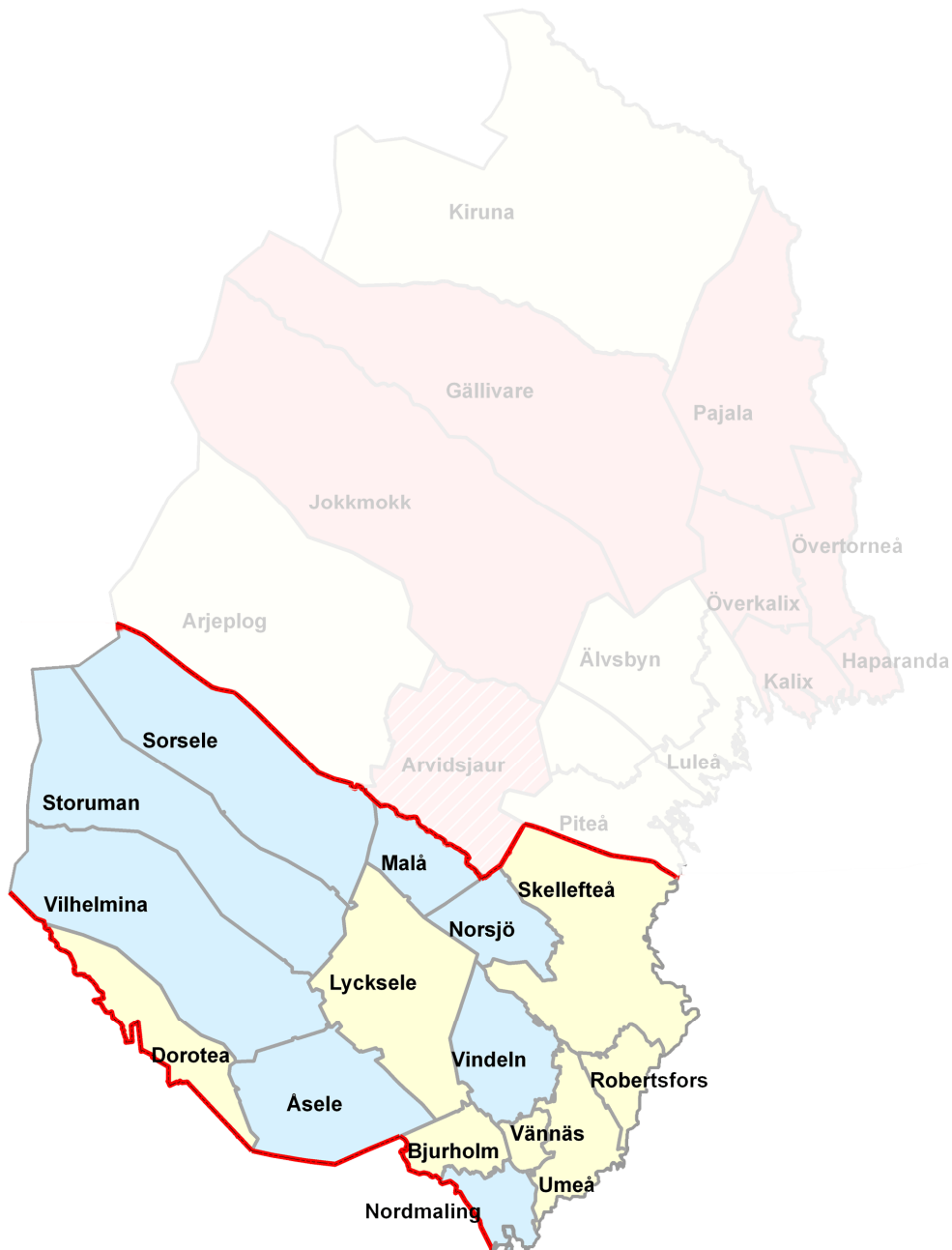
Generellt gäller att både ledsagare och medresenär ska meddelas vid resans beställning för att beräkna platstillgång eftersom samåkning med andra resenärer eftersträvas.

- **Resgoods och djur**
 - Normalt resgoods och hjälpmedel får tas med på resan, bör meddelas vid beställning för att kunna garantera plats i bagageutrymme. Ledarhund är alltid tillåtet, övriga djur får tas med i samråd med förare, meddelas vid beställning för att kunna välja bil som inte är allergisanerad.
- **Resegaranti**
 - Ingen uttalad resegaranti, men Boden och Kiruna kommun uppger att de ska ha en tidsanpassning på +/- 15 minuter.
- **Information**
 - Respektive kommun tar fram informationsbroschyrer som delas ut i samband med att färdtjänst beviljas. Kommunerna har även hela eller delar av regelverket på kommunens hemsida. Där finns även telefonnummer till beställningscentralen och möjlighet att ladda ner blanketter för att söka färdtjänst.
- **Lokaltrafik**
 - Lokaltrafik finns i Boden, Kiruna, Luleå och Piteå kommun.
 - Luleå har en närlinje som kör fyra turer per dag, måndag till lördag. Bussen är lätt att kliva på och är utrustad för att ta rullstolar. Det kostar 10 kr för alla över 65 samt färdtjänstberättigade
 - I länet för övrigt är det länstrafiken som kör busstrafiken. De uppger att 68,5 % av bussarna är tillgänglighetsanpassade. Krav ställs att det ska finnas en rullstolsplats i bussen.

Västerbotten

Västerbottens län består av 15 kommuner: Bjurholm, Dorotea, Lycksele, Malå, Nordmaling, Norsjö, Robertsfors, Skellefteå, Sorsele, Storuman, Umeå, Vilhelmina, Vindeln, Vännäs och Åsele, se karta 2. Liknande förhållanden som i Norrbotten råder med befolkningsstrukturen i Västerbotten. Många av inlandskommunerna stora till ytan och de färdtjänstberättigade utgörs till större delen av äldre. De kommuner som har störst andel yngre färdtjänstberättigade är Umeå och Skellefteå.

Åtta av kommunerna i länet har en gemensam beställningscentral, Reseservice: Malå, Nordmaling, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina, Vindeln och Åsele, blå på karta 2.

Karta 1. Karta över Norrbotten (nedtonat) och Västerbotten som visar läget för de olika kommunerna. De kommuner som har gemensam beställningscentral i Västerbotten är blå, övriga är gula.

Alla kommunerna anslutna till Reseservice har antagit ett gemensamt regelverk och en gemensam färdtjänsttaxa. Det enda som skiljer mellan kommunerna är arbetsresor och hur resenären får resa i samband med besök med andra kommuner, vilket redovisas under respektive punkt.

Övriga kommuner i länet har beställningscentral via lokalt taxibolag och har tagit fram eget regelverk och bestämt egen färdtjänstaxa.

Färdtjänsttaxor för respektive kommun redovisas i tabell 2.

Regler för kommuner anslutna till beställningscentral Reseservice

Kommunerna Malå, Nordmaling, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina, Vindeln och Åsele har gemensamma regler för färdtjänsten. Det finns några regler som inte ingår i det gemensamma regelverket (regler för färdtjänstresa i annan kommun och arbetsresor), och utformningen av dessa bestäms av respektive kommun. Dessa redovisas under punkterna nedan

- **Område där resan får ske**
 - Resande får ske inom respektive kommun, men i de kommuner där det finns boende på orter som har närmare till serviceort i annan kommun kan färdtjänst beviljas för resa till serviceort i annan kommun.

- **Nyttjande av färdtjänst vid tillfällig vistelse i annan kommun**
 - Tillstånd att nyttja färdtjänsten vid tillfälligt besök i annan kommun kan beviljas, ansökan hos den egna kommunen.
 - **Malå och Sorsele:** Enligt samma regler som i hemkommunen.
 - **Norsjö och Storuman:** Lokala resor med intyg och biljetter.
 - **Nordmaling:** Fyra enkelresor per månad enligt besökskommunens regler.
 - **Vilhelmina:** Möjligheten till resor finns.
 - **Vindeln:** Visst antal resor under begränsad period
 - **Åsele:** Egenavgift enligt besökskommunen.

- **Tidpunkt för resa och antal resor inom kommunen**
 - För alla kommunerna gäller att fritt antal färdtjänstresor inom den egna kommunen, men från och med år 2009 kommer Vilhelmina kommun att införa begränsat antal resor. Resor med färdtjänst får ske under alla tider på dygnet.

- **Avgifter för färdtjänst och arbetsresor**
 - **Färdtjänsttaxa:** Minsta avgift är 35 kr, för resor som är längre än sju kilometer gäller ordinarie enkelbusspris enligt länstrafikens taxa plus 18 kr. En jämförelse mellan färdtjänsttaxor i respektive kommuner visas i tabell 1. Samma taxa gäller för taxi och specialfordon
 - **Arbetsresor:** Möjlighet till subventionerade arbetsresor, taxa enligt länstrafikens gällande periodkort för motsvarande sträcka, finns i vissa av kommunerna: Nordmaling, Vindeln och Åsele.

- **Beställning av resa**
 - Beställning av resa kan göras dygnet runt hos reseservice. Resan bör beställas minst 1h före när det gäller taxi och minst en dag före när det gäller specialfordon för att kunna garantera resa vid önskad tid. Tiden för resan kan förskjutas 1h åt vardera håll i samband med beställning. Samåkning och avvikelser från närmaste väg kan förekomma.
- **Möjlighet till uppehåll under resan**
 - I samtliga kommuner utom Åsele kommun gäller att det inte medges generellt, men det kan förkomma efter överenskommelse med förare. För Åsele kommun gäller att det finns möjlighet till hjälpstopp per tur och retur resa. När det gäller Vilhelmina kommun kan möjlighet finnas till ett stopp per enkelresa efter särskild prövning i samband med tillståndsgivning.
- **Ledsagare och medföljande**
 - Ledsagare åker alltid gratis om resenären fått beviljat att de behöver ledsagare under resans gång. Medresenärer betalar samma avgift som färdtjänstresenär.
 - När det gäller avgifter för medföljande barn till färdtjänstberättigade gäller att två barn under 7 år åker gratis och barn och ungdomar 7- 19 år betalar enligt länstrafikens ungdomstaxa plus fasta tillägget på 18 kr. Det bör även finnas med uppgifter om att den färdtjänstberättigade har barn i beslutet.
 - Generellt gäller att både ledsagare och medresenär ska meddelas vid resans beställning för att beräkna platstillgång eftersom samåkning med andra resenärer eftersträvas.
- **Färdtjänstregler för barn och ungdomar**
 - Samma regler gäller för färdtjänstberättigade barn som för medåkande barn, länstrafikens ungdomstaxa, 7-19 år plus fasta tillägget på 18 kr.
- **Resgods och djur**
 - Normalt resgods och hjälpmedel får tas med på resan, bör meddelas vid beställning för att kunna garantera plats i bagageutrymme. Ledarhund är alltid tillåtet, övriga djur får tas med i samråd med förare, meddelas vid beställning för att kunna välja bil som inte är allergisanerad.
- **Resegaranti**
 - Resegaranti finns och enligt den gäller att om avresetiden blir mer än 20 minuter försenad utifrån överenskommen tid utgår ersättning motsvarande egenavgiften för resan.
- **Information**
 - Respektive kommun tar fram informationsbroschyrer som delas ut i samband med att färdtjänst beviljas. Kommunerna har även hela eller delar av regelverket på kommunens hemsida. Där finns även telefonnummer till beställningscentralen och möjlighet att ladda ner blanketter för att söka färdtjänst.

Övriga kommuner i Västerbottens län

Övriga kommuner i länet har antagit egna regler och färdtjänsttaxor, taxor för respektive kommun redovisas i tabell 2.

- **Område där resan får ske**
 - Generellt gäller kommungränsen som gräns för färdtjänsten. Om det är närmare till serviceort i annan kommun än i den egna kommunen kan det i färdtjänstbeslutet skrivas in att tillståndet även gäller för resande till serviceort i annan kommun.
- **Nyttjande av färdtjänst vid tillfällig vistelse i annan kommun**
 - Tillstånd att nyttja färdtjänsten kan beviljas, ansökan hos den egna kommunen.
 - **Bjurholm:** Har inte stött på problemet.
 - **Dorotea:** Enligt samma regler som i hemkommunen.
 - **Lycksele:** Skickar med taxibiljetter.
 - **Robertsfors:** Beviljas antal resor, antingen egenavgift eller 30 % av taxameter.
 - **Skellefteå:** Kan användas enligt taxan egenavgift plus 20 % av taxameter.
 - **Umeå:** Beviljas med 40 resor per år.
 - **Vännäs:** Efter behov.
- **Tidpunkt för resa och antal resor inom kommunen**
 - För alla kommunerna gäller att fritt antal färdtjänstresor inom den egna kommunen får ske under alla tider på dygnet.
- **Avgifter för färdtjänst och arbetsresor (kostnad för resande i respektive kommun redovisas i tabell 2)**
 - **Färdtjänsttaxa (Bjurholm):** Minsta avgift är 48 kr och högsta avgift är 260 kr, storleken av avgiften bestäms av sträckan enligt kommunal avgiftstabell.
 - **Färdtjänsttaxa (Dorotea och Skellefteå):** Minsta avgift 35 kr från och en sträcka på 7 km, länstrafikens avgifter plus 18 kr.
 - **Färdtjänsttaxa (Lycksele):** Minsta avgift är 31 kr och högsta avgift är 235 kr, storleken av avgiften bestäms av sträckan enligt kommunal avgiftstabell.
 - **Färdtjänsttaxa (Robertsfors):** Grundavgift 15 kr plus 30 % av taxameter, vid samåkning delas på kostnaden.
 - **Umeå:** 25 % av taxameter dock minst 20 kr.
 - **Vännäs:** Kostnad baserad på km enligt särskild tabell dock minst 35 kr och max 67 kr.
 - Samma taxa gäller för taxi och specialfordon.
 - **Arbetsresor:** De kommuner som uppger att de har subventionerade arbetsresor är, Bjurholm, Lycksele och Vännäs (enligt länstrafikens periodkort på motsvarande sträcka), Skellefteå (14 kr per resa), Umeå (motsvarande 30-dagars periodkort inom kollektivtrafik, debiteras i efterskott).

- **Beställning av resa**
 - **Bjurholm, Lycksele och Robertsfors:** Beställning i god tid, minst 1h före för taxi och 1 dag före för specialfordon.
 - **Dorotea:** Kan beställas dygnet runt efter tillgång.
 - **Skellefteå:** Beställning ska ske minst 1 h i förväg, vardagar 8⁰⁰-17⁰⁰. Starttid kan styras av entreprenör 30 min senare eller 1h tidigare än önskad avresetid.
 - **Umeå:** Beställning ska ske minst 1 h i förväg, för specialfordon senast 20⁰⁰ dagen före för garanterad resa. Starttid kan styras av entreprenör 30 min senare eller 1h tidigare än önskad avresetid.
 - **Vännäs:** Helst dagen före.
- **Möjlighet till uppehåll under resan**
 - I samtliga kommuner gäller att det inte medges generellt, men det kan förkomma efter överenskommelse med förare.
- **Ledsagare och medföljande**
 - Ledsagare åker alltid gratis om resenären fått beviljat att de behöver ledsagare under resans gång.
 - Medresenärer betalar samma avgift som färdtjänstresenär.
 - När det gäller barn till färdtjänstberättigade gäller i de flesta kommuner enligt länstrafikens ungdomstaxa, 7-19 år halv avgift, Lycksele och Bjurholm uppger att de inte handlagt ärendet. I Robertsfors kommundelen att minderåriga barn betalar 15 kr per enkelresa.
 - Generellt gäller att både ledsagare och medresenär ska meddelas vid resans beställning för att beräkna platstillgång eftersom samåkning med andra resenärer eftersträvas.
- **Färdtjänstregler för barn och ungdomar**
 - **Bjurholm:** Enligt länstrafiktaxa, 7-19 år, halva rörligt plus fast tillägg.
 - **Dorotea och Skellefteå:** följer länstrafiken.
 - **Lycksele:** Egenavgift 25 kr.
 - **Robertsfors:** Inga uttalade regler.
 - **Umeå:** Barn och ungdomar 7-19 år enligt ungdomstaxa, halv avgift.
 - **Vännäs:** Halv egenavgift, ålder enligt länstrafiken
- **Resgods och djur**
 - Normalt resgods och hjälpmedel får tas med på resan, bör meddelas vid beställning för att kunna garantera plats i bagageutrymme. Ledarhund är alltid tillåtet, övriga djur får tas med i samråd med förare, meddelas vid beställning för att kunna välja bil som inte är allergisanerad.
- **Resegaranti**
 - I vissa av kommunerna, Lycksele, Robertsfors, Skellefteå, Umeå och Vännäs, gäller samma resegaranti som i de kommuner som är anslutna till Reseservice. Enligt den gäller att om avresetiden blir mer än 20 minuter försenad utifrån överenskommen tid utgår ersättning motsvarande egenavgiften för resan.
- **Information**

- Respektive kommun tar fram informationsbroschyrer som delas ut i samband med att färdtjänst beviljas. Kommunerna har även hela eller delar av regelverket på kommunens hemsida. Där finns även telefonnummer till beställningscentralen och möjlighet att ladda ner blanketter för att söka färdtjänst.
- **Lokaltrafik**
 - Lokaltrafik finns i Skellefteå och Umeå, i Umeå har de som har färdtjänst möjlighet att åka gratis på lokalbussarna.
 - Storuman har en ringlinje som kör sex turer per dag.

Sammanställning av färdtjänstavgifter i respektive kommun

Färdtjänstavgifterna i kommunerna skiljer sig, dels hur de beräknas och dels vilken minsta avgift som tas ut. Det som är gemensamt är att den är beroende av sträcka även om principen för hur den beräknas skiljer sig. Många av färdtjänsttaxorna är beräknade på en viss procent av taxameterpriset. Taxameterpriset skiljer sig mellan olika taxibolag och priset är beräknat efter det taxameterpris som gäller inom respektive kommun. Den högsta avgift som tas ut skiljer sig också, men det beror ofta på vilket som är den längsta sträcka som en färdtjänstresenär kan resa inom den egna kommunen. För att kunna göra en jämförelse har jag valt att dels redovisa minsta avgift och dels redovisa vad den en resa som är 30 km kostar. I Bjurholms kommun redovisas istället 7-20 km eftersom jag i Bjurholm endast fått dom uppgifterna och i Vännäs är 30 km den längsta sträcka som går att åka inom kommunen, vilket gör att det även är maxavgift inom kommunen.

Respektive län redovisas var för sig, Norrbottens län tabell 1 och Västerbottens län tabell 2. De kommuner som är anslutna till Länstrafiken i Norrbotten med gemensamma regler (Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Pajala, Överkalix och Övertorneå) respektive de som är anslutna till Reseservice i Västerbotten (Malå, Nordmaling, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina, Vindeln och Åsele) redovisas under respektive beställarorganisation (Länstrafiken och Reseservice).

Tabell 1. Sammanställning och jämförelse mellan färdtjänsttaxor i kommuner i Norrbottens län.

Kommuner i Norrbotten	Princip för beräkning av färdtjänsttaxa	Minsta avgift	Kostnad för resa på 30 km
Länstrafiken	Ordinarie busspris enkelresa enligt Länstrafiken plus 75 %	33 kr	67 kr
Arjeplog	40 % av taxameterpris (taxi) 10 % av taxameterpris (specialfordon)	35 kr	157 kr (taxi) 70 kr specialfordon)
Arvidsjaur	25 % av taxameter Delar på kostnad vid samåkning	40 kr	95 kr
Boden	Ordinarie busspris enkelresa enligt Länstrafiken plus 50 %	29 kr	57 kr
Kiruna	Enligt särskild tabell Ensamåkande/samåkande	Ensamåkande 24 kr Samåkning 14 kr	Ensamåkande 48 kr Samåkning 28 kr
Luleå	(Inom Lokaltrafikens område enligt LLT gamla zonindelning Zon 1 30 kr Zon 2 48 kr) Utanför zonindelning enligt tabell 24 ⁰⁰ -06 ⁰⁰ enligt taxameter	30 kr (Utan för zonindelning)	66 kr (Utanför zonindelning)
Piteå	Ensamåkande 30% av taxameter Samåkning 15 % av taxameter 24 ⁰⁰ -06 ⁰⁰ enligt taxameter	32 kr	Ensamåkande 108 kr Samåkning 54 kr
Älvsbyn	Viss del av taxameter enligt särskild tabell	35 kr	70 kr

Tabell 2. Sammanställning och jämförelse mellan färdtjänsttaxor i kommuner i Västerbottens län

Kommuner i Västerbotten	Princip för beräkning av färdtjänsttaxa	Minsta avgift	Kostnad för resa på 30 km
Reseservice	> 7 km Ordinarie busspris enkelresa enligt Länstrafiken plus 18 kr	35 kr	56 kr
Bjurholm	Enligt tabell beroende på avstånd	48 kr	71 kr (7-20 km)
Dorotea	> 7 km Ordinarie busspris enkelresa enligt Länstrafiken plus 18 kr	35 kr	56 kr
Lycksele	Enligt tabell beroende på avstånd	31 kr (0-4 km)	41 kr
Robertsfors	15 kr i grundavgift plus 30 % av taxameter Samåkning delar på taxameter	40 kr	182 kr
Skellefteå	> 7 km Ordinarie busspris enkelresa enligt Länstrafiken plus 18 kr	35 kr	56 kr
Umeå	25 % av taxameterpriset	20 kr	64 kr
Vännäs	35 % av taxameter, enligt särskild tabell med km-intervall max 67 kr, (eftersom det inte går att åka längre inom kommunen)	35 kr	61 kr (22-29,9 km) 67 kr (30-39,9 km)

Färdtjänsten ur utförarperspektiv

Färdtjänsten utförs av taxibolag i respektive kommun men hur den fungerar skiljer sig en del mellan kommunerna. Bland annat eftersom kommunerna ser olika ut både storleksmässigt och befolkningsmässigt men även sammansättningen av den grupp som är färdtjänstberättigade skiljer sig mellan kommunerna. I inlandskommunerna är det främst äldre som har rätt till färdtjänst och en stor del av färdtjänstresorna företas till respektive serviceort inom kommunerna för att uträtta ärenden. När det gäller de större kustkommunerna är det en större andel yngre färdtjänstberättigade och dessa reser till och från arbetet men de har även ett mer aktivt liv förövrigt. Vilket ställer högre krav på färdtjänsten till exempel möjlighet till spontanitet och tidspassning.

De fordon som används inom färdtjänsten är dels vanliga taxibilar för transporter de flesta färdtjänstresenärer med lättare rörelsehinder och dels specialfordon, bild 1, för personer med större rörelsehinder som sitter i rullstol.

Bild 1. Interiör för ett specialfordon, föraren håller på att ta lös spännbanden från fästena på golvet sedan rullstolen har körts ut från fordonet..

Telefonintervjuer har utförts med några utvalda utförare av färdtjänsten. Valet av taxibolag har gjorts så att de ska kunna vara representativa för sammansättningen av kommuner i respektive län, kust, större stad, mindre kommun och inland. De kommuner vars taxibolag har valts ut är: Luleå, Gällivare, Arjeplog, Umeå, Lycksele och Skellefteå. Taxibolagen representerar även bolag som har upphandlats via länstrafiken/reseservice och taxibolag som har själva har upphandlat med respektive kommun.

En sammanställning av de svar som gavs i samband med intervjuerna följer nedan:

- Utbildning för förare som kör färdtjänst
 - Alla taxibolag uppger att det i taxilegitimationen ingår en viss utbildning angående bemötande, olika funktionsnedsättningar och viss ergonomi.
 - Vissa av bolagen har även haft träffar med handikapporganisationer och kommuner.
 - Det har även förekommit föreläsningar som taxibolagen varit inbjudna till.
 - Skellefteå taxi har även skickat en stor del av sina förare på speciell färdtjänstutbildning som anordnats av TYA (samarbetsorgan mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i transportsektorn).
 - När det gäller utbildning för att köra specialfordon och främst hur rullstolar ska spännas fast får förarna utbildningen internt. Oftast fungerar det så att nya förare får åka med äldre och mer erfarna och på det sättet lära sig rutinerna.
- Besiktning av fastspänningsutrustning i specialfordon
 - Ingår i den årliga bilbesiktningen.
 - De uppgav även att de ska ingå förarens rutiner och egenkontroll att kassera spännband som inte fungerar samt rapportera brister.
- Ansvar för att resenärerna är fastspända
 - Rent juridiskt verkar det inte finnas klara riktlinjer mer än när det gäller barn under 15 år, samma regler som gäller i övrigt.
 - Taxibolagen anser dock att det ska ingå i förarens uppgifter att se till att alla resenärer är fastspända.
 - När det gäller fastspänning av rullstolar i specialfordon är det föraren som ansvarar för att stolen späns fast.
- Information om vilken sort funktionshinder resenären har inför körning
 - Det ingår inte i rutinerna.
- Tidsanpassning
 - Enligt taxibolagen fungerar det i stort sett bra, bättre när det gäller specialfordon än när det gäller taxi.
- Information om att fordonet är försenat
 - Hur den informationen fungerar verkar var lite olika från taxibolag till taxibolag. Vissa uppger att det inte tar telefonnummer och därför inte ringer upp eftersom det inte ingår i avtalet. Andra bolag däremot tar alltid telefonnummer och tycker att det är självklarhet och ska ingå i servicen.

Färdtjänst ur resenärsperspektiv

Inom den grupp som använder sig av färdtjänst finns stora variationer bland annat när det gäller ålder, typ av funktionshinder, resvanor och krav på resmöjlighet. Det finns även skillnader på hur kommuner ser ut som mindre samhälle, större samhälle och avstånd. Det ställer stora krav på färdtjänsten och hur den anpassas för att kunna fungera så bra som möjligt för respektive färdtjänstresenär.

Representanter för organisationer för personer med funktionshinder har intervjuats för att genom få en bild av hur färdtjänsten fungerar för respektive grupp men även vilka svårigheter och problem som kan uppstå i samband med resande med färdtjänst.

De organisationer som har intervjuats är: HSO (Handikapporganisationernas samarbetsorgan), DHR (De handikappades riksförbund), SRF (Synskadades riksförbund), FUB (Föreningen utvecklingsstörda barn ungdomar och vuxna) och SPF (Sveriges pensionärsförbund). Representanter från respektive organisation på länsnivå både i Norr- och Västerbotten har intervjuats.

I kommunernas och länstrafikens mål finns det med att så många som möjligt ska kunna åka med kollektivtrafik, därför har frågor angående tillgängligheten för funktionshindrade att nyttja kollektivtrafik ställts till organisationerna.

Främst inom FUB finns det ett projekt som kallas "Hand till Hand" det har som syfte att utarbeta rutiner för att resan ska fungera hela vägen för resenären med överlämnande både vid avfärd och mottagande vid ankomst.

Sammanställning av intervjuer med handikapporganisationer

- Exempel på olika typer av funktionsnedsättning och speciella behov
 - **HSO:** Rörelsehinder, synsvårigheter, hörselproblem, psykiska funktionshinder, demens, allergier m.m
Speciella behov: Hjälpt att förflytta sig, information om vägen, inte kunna se att bilen kommer, svårigheter att röra sig i folkmassor, svårigheter att uttrycka sig m.m
 - **DHR:** Rörelsehinder, synsvårigheter, hörselproblem, psykiska funktionshinder, allergier m.m
Speciella behov: Hjälpt att förflytta sig, information om vägen, inte kunna se att bilen kommer, svårigheter att röra sig i folkmassor, svårigheter att uttrycka sig, anpassade fordon, ramp, lyfthjälpt, säkra förankringsanordningar m.m
 - **SRF:** Synskadade är ett samlingsbegrepp, gruppen består av: synsvaga, gravt synskadade och blinda. Inom gruppen finns även personer med andra funktionsnedsättningar som tex. dövblinda och rörelsehinder m.m.
Speciella behov: Information om vägen, inte kunna se att bilen kommer, hjälpt att komma in på rätt adress m.m
 - **FUB:** Rörelsehinder, synsvårigheter, hörselproblem, psykiska funktionshinder, autism m.m

Speciella behov: Hjälpa att förflytta sig, information om vägen, inte kunna se att bilen kommer, svårigheter med att ta egna initiativ, behov av att bli mött på ankomstdestination, svårigheter att uttrycka sig m.m

- **SPF:** Rörelsehinder, synsvårigheter, hörselproblem, afasi, demens, m.m
Speciella behov: Hjälpa att förflytta sig, information om vägen, inte kunna se att bilen kommer, svårigheter att uttrycka sig m.m
- Olika typer hjälpmedel som behöver kunna tas på resan
 - Rullstol. rullator. kryckor, kommunikationshjälpmedel m.m.
- Hur färdtjänsten fungerar för respektive grupp, eventuella problem och svårigheter
 - Ett återkommande problem inom alla grupper är tidsanpassningen, det händer ofta att taxin är försenad
 - Bemötande, förare är stressade, inte alltid förståelse för svårigheter på grund av resenärens funktionsnedsättning
 - Information om att fordonet är försenat fungerar sällan
 - Förare har inte alltid förståelse för de olika resenärernas behov som till exempel vikten av rutiner
- Positiva och negativa synpunkter/ klagomål angående färdtjänsten
 - I de flesta fall fungerar färdtjänsten bra
 - Mycket klagomål på att färdtjänsten inte håller tiden
- Hur fungerar det att åka med kollektivtrafik, länstrafikens bussar? Är bussarna anpassade för personer med funktionsnedsättning, vilka problem kan uppstå med att nyttja bussen?
 - Olika för olika typer av funktionsnedsättning
 - Eftersom det inte går att boka plats på bussen är det svårt att veta i förväg om det finns plats för till exempel rullstol och rullator
 - Svårighet att kunna ta sin in bussen för rörelsehindrade personer och personer i rullstol
 - Otillräckliga fastspänningsanordningar för rullstolar
 - Inte alltid hållplatsutrop på bussarna
 - Svårigheter för synskadade och många andra att förstå varifrån och när bussen ska avgå
 - Säkerhetsbälten saknas i lokaltrafikens bussar
 - På Luleå busstation finns resvärdar, dessa är till stor hjälp i samband med ankomst och avfärd

Synpunkter och tips från handikapporganisationer

- Ge representanter för respektive organisation möjlighet att vara med som expertgrupp i samband med att kommuner gör upphandling för färdtjänst
- Placeringen av rullstolen i specialfordonet, rullstolen bör inte placeras över bakre hjulaxeln eftersom det ger en väldigt skumpig och obekväm resa
- Införande av bättre rutiner för överlämnande av färdtjänstresenärer med särskilda behov, projektet Hand till Hand.

- Att taxi tar emot telefonnummer till resenärer och hör av sig när de är försenade och att de meddelar främst synskadade när de är framme på startpunkten

Resenärsberättelser

Här nedan följer några exempel på situationer som har uppstått i samband med resande med färdtjänst. Dessa berättelser har återberättats i samband intervjuer av personer som varit om situationen eller av personer som känner inblandade personerna. Enligt de personer som berättat historierna är detta inga unika exempel utan det är exempel på ganska vanliga situationer för färdtjänstresenärer. Det är bara några exempel och det naturligtvis fler exempel.

En utvecklingsstörd flicka skulle åka med färdtjänst till en aktivitet på badhuset för att bada. Hon skulle träffa några andra när hon kom fram. Taxin var rejält försenad och när hon kom fram till badhuset hade aktiviteten redan börjat och de andra hade redan gått in och ingen mötte henne. Taxiföraren lämnade henne utanför ingången utan att kontrollera att hon blev mottagen. Flickan stod kvar där hon blev lämnad eftersom hon inte hade förmåga att själv ta initiativ till att gå in och ta reda på vart hon skulle gå. När aktiviteten var avslutad kom de andra ut och fick då syn på flickan som stått kvar och väntat där hon avlämnats. Eftersom det var vinter och kallt ute var hon dessutom rejält nerkyld.

Jag hade förbeställt en bil på onsdag före kl 20:00 till torsdag (11 december). Bilen var beställd till kl 16:00 för att, jag, tillsammans med min ledsagare skulle styrketräna på simhallen. Det innebar att jag egentligen gick från mitt arbete 10-15 minuter tidigare för att jag skulle hinna. Efter fem minuter ringer jag och frågar var bilen är. De svarar att den är på väg och svaret är att den nog fastnat i trafiken vid Coop Forum. Tiden går och ingen bil kommer. Till slut kommer den vid 16:30-tiden och då jag säger till chauffören att han är sen och samtidigt frågar när han fick körningen, blir svaret att han fick den 16:27. Så här är det ofta. Bilen kommer inte i tid. Arbetar man heltid och som också en del har, familj med små barn, är varje minut dyrbar och värdefull. Detta skapar irritation och frustration då vår tid inte anses lika viktig som alla andras. Man ser som om personer med funktionsnedsättning har all tid i världen att stå och vänta och ändå vara glada och tacksamma.

En synskadad person skulle besöka en anhörig som blivit inlagd på Sunderby sjukhus. Personen ifråga hade förbeställt resan tillbaka och även frågat i samband med förbokningen att det är säkert att bilen kan komma den bokade tiden. Även frågat att det inte är något flyg eller liknande som är på gång "som personen säger så har man varit med om det tidigare och är det tex. flygtaxi beställningar under samma tid så prioriteras flygtaxin före färdtjänsten". När tiden var inne för hemresan gick personen till huvudentrén vid Sunderby sjukhus för att invänta taxin. Klockslaget passerades och efter en kvart så ringer personen till bokningscentralen och frågar var den förbeställda taxin är. Upplyser om att det nu har det gått en kvart sedan bilen skulle vara här. Då får personen till svar att bilen har varit men ingen person kom så den åkte iväg med följden att personen fick vänta ytterligare närmare 45 minuter innan taxin kom. Med detta vill jag säga att chauffören måste komma in eller meddela på något annat sätt att man har kommit för är man synskadad så kan man inte se när bilen kommer.

En annan situation som även kan räknas som tillbud har hänt i samband med att en person som kör permobil åkte med ett specialfordon. När de kom fram till målet späades permobilen loss och föraren öppnade bakdörren och fällde ner rampen som vanligt. Han sa då åt personen i permobilen att backa men gav ingen upplysning om när han backat tillräckligt. Det fick till följd att personen backade för långt och permobilen höll på att backa över kanten på rampen. På bakre kanten av lyftrampen finns ett litet stopp som men det är så litet att det inte är något stopp när en permobil backas. Föraren måste vara uppmärksam och tala om hur långt personen ska backa.

Frågor till kommunerna inför Telefonintervju, utredning av Färdtjänst i kommuner i Norr- och Västerbottens län.

1. Inom vilket område får resan ske med Färdtjänskortet?
2. Kommungräns?
3. Annan gräns?
4. Får resor ske i annan kommun, och i så fall vilka regler gäller?
5. Får färdtjänstresor ske alla tidpunkter på dygnet?
6. Finns det någon begränsning av antalet färdtjänstresor?
7. Hur mycket kostar varje färdtjänstresa, minimiavgift, maxavgift, beroende på sträcka, subventionerade arbetsresor?
8. Får uppehåll ske under resan och i så fall hur länge?
9. Hur långt i förväg måste resan beställas? Är det olika som gäller för resor med taxi och specialfordon? Kan resor beställas alla tider på dygnet?
10. Vilka regler gäller angående restid, tidsförskjutning, garanti att vara framme en viss tid?
11. Vilka regler gäller för ledsagare, kostnad, måste det anmälas i förväg?
12. Vilka regler gäller för medföljande, beställning, avgift?
13. Får barn till färdtjänstberättigad följa med på resan? Ålder? Avgift?
14. Vilka regler gäller för färdtjänst för barn- och ungdomar, åldersindelning, avgift?
15. Vad kan tas med på resan?
16. Resgods?
17. Djur?
18. Vilken information finns angående färdtjänst, hemsida etc?
19. Vilka är utförare, beställningscentral?
20. Finns det samarbete med andra kommuner?

Frågeunderlag till Handikapporganisationer inför telefonintervju angående färdtjänsten

1. Hur är er organisation uppdelad länsvis, kommunvis eller på annat sätt?
2. Vilken är din roll, vilket förtroende uppdrag har du inom er organisationen?
3. Vilka olika funktionsnedsättningar representeras av er organisation?
4. Vilka speciella behov har respektive grupp?
5. Vilka olika hjälpmedel har resenärerna och vilka av dessa behöver ni kunna ta med er på resan?
6. Hur fungerar färdtjänsten för er intressegrupp?
 - a. Goda exempel
 - b. Eventuella problem och svårigheter
7. Finns färdtjänsten med som en fråga på era möten?
8. Får ni in till er positiva/negativa synpunkter/klagomål angående färdtjänsten?
9. Har ni tagit upp frågor angående skillnader/likheter på färdtjänsten mellan olika kommuner?
10. Har du/ni några exempel på hur det kan fungera att åka färdtjänst, bra exempel, problem som kan uppstå etc.
11. Hur fungerar det att åka med kollektivtrafik, länstrafikens bussar?
 - a. Upplever ni att dessa är anpassade för personer med funktionsnedsättningar
 - b. Vilka problem finns det som för personer med funktionshinder med att nyttja bussen
12. Övriga frågor, synpunkter?

Frågor till Utförare av färdtjänst

Kommun:

Namn på bolaget:

1. Vilka typer av fordon har ni?
2. Har förare som kör färdtjänst fått någon speciell utbildning?
3. Krävs det särskild utbildning för att köra specialfordon?
4. Saknar ni utbildning, finns det krav från förare om utbildning?
5. Hur ofta besiktigas fastspänningsutrustning i specialfordonen, vilka krav ställs på utrustningen?
6. Får förare någon information om vilken sorts funktionshinder resenärerna har inför körning?
7. Vem ansvarar för att resenärerna är fastspända?
8. Hur upplevs arbetsmiljön för de som kör specialfordon, fastspänning av rullstolar etc.
9. Hur tycker du/ni att det fungerar med tidsanpassningen?
10. Får resenärer information om att fordonet blir försenat?
11. Hur fungerar kontakten med färdtjänstkunderna, positivt/negativt?
12. Är det dyrare att åka färdtjänst nattetid än dagtid?
13. Får ni in klagomål på hur färdtjänsten sköts?

Lag (1997:736) om färdtjänst

1 § Denna lag gäller särskilt anordnade transporter för personer med funktionshinder (färdtjänst).

2 § Med länstrafikansvariga och trafikhuvudman avses i denna lag detsamma som i lagen ([1997:734](#)) om ansvar för viss kollektiv persontrafik. Lag (2002:37).

3 § Varje kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och en annan kommun. En kommun får för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner. Lag (2006:1114).

4 § Kommunens uppgifter enligt denna lag fullgörs av den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer.

Kommunen får, efter överenskommelse med landstinget, om det hör till de länstrafikansvariga, överlåta sina uppgifter enligt denna lag till trafikhuvudmannen i länet. Uppgifterna får överlåtas även om trafikhuvudmannen är ett aktiebolag.

5 § Har en kommun överlåtit sina uppgifter till en trafikhuvudman ansvarar trafikhuvudmannen, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst anordnas inom kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och en annan kommun. Vidare får trafikhuvudmannen för invånare i kommunen anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner.

Tillstånd till färdtjänst

6 § Färdtjänst får anlitas av den som efter ansökan har fått tillstånd till det.

Frågor om tillstånd prövas av kommunen där den sökande är folkbokförd, eller, om kommunens uppgifter enligt denna lag överlåtit till trafikhuvudmannen i länet, av trafikhuvudmannen (tillståndsgivaren). Lag (2006:1114).

7 § Tillstånd till färdtjänst skall meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.

Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder.

Tillståndet omfattar inte transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna. Lag (2006:1114).

8 § Om den som söker tillstånd till färdtjänst behöver ledsagare under resorna, skall tillståndet gälla även ledsagaren.

9 § Tillstånd till färdtjänst meddelas för viss tid eller tills vidare. Tillstånd får i skälig omfattning förenas med föreskrifter om

1. vilket färd sätt som får användas,
2. inom vilket område resor får göras, och
3. hur många resor tillståndet omfattar.

Sådana resor som kan anses vara väsentliga för tillståndshavaren får begränsas till antalet endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns särskilda skäl, får tillståndet även i övrigt förenas med villkor. Lag (2006:1114).

Avgift

10 § För resor med färdtjänst får tillståndsgivaren ta ut en avgift enligt grunder som bestäms enligt [11 §](#).

11 § Är en kommun tillståndsgivare, bestäms grunderna för avgifterna av kommunen.

Är en trafik huvudman tillståndsgivare, bestäms grunderna för avgifterna av

1. kommunerna och landstinget i länet, om de är länstrafikansvariga, eller
2. enbart kommunerna i länet, om de är länstrafikansvariga och om överenskommelse om detta har träffats med landstinget, om det hör till de länstrafikansvariga.

De kommuner som inte har överlåtit sina uppgifter enligt denna lag till trafik huvudmannen får dock inte delta i beslutet. Kan enighet inte uppnås om grunderna för avgifterna, skall dessa bestämmas av regeringen.

Avgifterna skall vara skäliga och får inte överstiga tillståndsgivarens självkostnader. Lag (2006:1114).

Återkallelse av tillstånd m.m.

12 § En tillståndsgivare får återkalla ett tillstånd att anlita färdtjänst, om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten.

Föreskrifter och villkor får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det.

Handläggning av ärenden m.m.

13 § Förvaltningslagen ([1986:223](#)) skall tillämpas även när ett aktieföretag handlägger ärenden enligt denna lag.

14 § Trots sekretess får en tillståndsgivare lämna ut uppgifter om enskildas personliga förhållanden till en beställningscentral för transporter eller en trafikutövare, om uppgifterna behövs för att anordna transport som avses i denna lag.

15 § Personer som är eller har varit verksamma inom enskild verksamhet som bedrivs yrkesmässigt och som omfattas av denna lag får inte obehörigen röja vad de i verksamheten fått veta om

någons personliga förhållanden.

Överklagande

16 § Tillståndsgivarens beslut enligt [6-10](#) och [12 §§](#) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. När ett aktiebolag är tillståndsgivare skall bolaget därvid vara den enskildes motpart. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

1 § En kommun skall på de villkor som anges i denna lag lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt.

2 § Med länstrafikansvariga och trafikhuvudman avses i denna lag detsamma som i lagen ([1997:734](#)) om ansvar för viss kollektiv persontrafik.

3 § Kommunens uppgifter enligt denna lag fullgörs av den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer.

Kommunen får, efter överenskommelse med landstinget, om det hör till de länstrafikansvariga, överlåta sina uppgifter enligt denna lag till trafikhuvudmannen i länet. Uppgifterna får överlåtas även om trafikhuvudmannen är ett aktiebolag.

Tillstånd till riksfärdtjänst

4 § Riksfärdtjänst får anlitas av den som efter ansökan har fått tillstånd till det.

Frågor om tillstånd prövas av kommunen där den sökande är folkbokförd eller, om kommunens uppgifter enligt denna lag överlåtit till trafikhuvudmannen i länet, av trafikhuvudmannen (tillståndsgivaren). Lag (2006:1115).

5 § Tillstånd skall meddelas om

1. resan till följd av den sökandes funktionshinder inte till normala reskostnader kan göras med allmänna kommunikationer eller inte kan göras utan ledsagare,
2. ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet,
3. resan görs inom Sverige från en kommun till en annan kommun,
4. resan görs med taxi, ett för ändamålet särskilt anpassat fordon eller med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare, och
5. resan inte av någon annan anledning bekostas av det allmänna.

Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. Lag (2006:1115).

6 § Om den som söker tillstånd till riksfärdtjänst behöver ledsagare under resan, skall tillståndet gälla även ledsagaren.

7 § Tillstånd till riksfärdtjänst får förenas med föreskrifter om färd sätt.

Avgift

8 § Vid resa med riksfärdtjänst skall tillståndshavaren betala en avgift (egenavgift) som motsvarar normala reskostnader med allmänna färdmedel. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om

dessa avgifter.

Ersättning för en riksfärdtjänstresa lämnas med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan reskostnaden och egenavgiften. Ersättning för ledsagarens resa skall dock motsvara kostnaden för resan. Ersättningen betalas till den som utfört transporten eller till den som har betalat transporten. Beslut om ersättning meddelas av tillståndsgivaren.

Återkallelse av tillstånd m.m.

9 § En tillståndsgivare får återkalla ett tillstånd att anlita riksfärdtjänst om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter som gäller för riksfärdtjänsten.

Föreskrifter får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det.

Handläggning av ärenden m.m.

10 § Förvaltningslagen ([1986:223](#)) skall tillämpas även när ett aktiebolag handlägger ärenden enligt denna lag.

11 § Trots sekretess får en tillståndsgivare lämna ut uppgifter om enskildas personliga förhållanden till en beställningscentral för transporter eller en trafikutövare, om uppgifterna behövs för att samordna resor.

12 § Personer som är eller har varit verksamma inom enskild verksamhet som bedrivs yrkesmässigt och som omfattas av denna lag får inte obehörigen röja vad de i verksamheten fått veta om någons personliga förhållanden.

Överklagande

13 § Tillståndsgivarens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. När ett aktiebolag är tillståndsgivare skall bolaget därvid vara den enskildes motpart. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Övergångsbestämmelser

1997:735

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998, då lagen ([1993:963](#)) om kommunal riksfärdtjänst skall upphöra att gälla. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller den gamla lagen. Den nya lagen skall dock från och med den 1 januari 2000 tillämpas på tillstånd till riksfärdtjänst som har meddelats före ikraftträdandet. Lag (*1999:339*).

Förordning (2007:960) med instruktion för Vägverket

Uppgifter m.m.

1 § Vägverket har ett samlat ansvar, sektorsansvar, för hela vägtransportsystemet. Vägverket ska verka för att de transportpolitiska målen uppnås.

Vägverket ska inom ramen för sitt sektorsansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter.

2 § Vägverket ska särskilt verka för att

1. vägtransportsystemets tillgänglighet, framkomlighet och effektivitet samt bidrag till regional balans säkras,
2. vägtransportsystemet anpassas och utformas utifrån högt ställda krav på miljö och trafiksäkerhet,
3. fordonens säkerhets- och miljöprestanda utvecklas,
4. väginformatik utvecklas och utnyttjas effektivt,
5. kollektivtrafikens konkurrenskraft stärks,
6. hänsyn tas till funktionshindrades behov inom hela transportsystemet,
7. färdtjänsten ska vara av god kvalitet i hela landet, samt ansvara för redovisning, analys och utvärdering av utvecklingen inom färdtjänsten,
8. yrkestrafiken blir trafiksäker, miljöanpassad och effektiv samt bedrivs under lika villkor mellan företagen,
9. samhällsmotiverad tillämpad forsknings-, utvecklings- och demonstrationsverksamhet inom vägtransportsystemet planeras, initieras, genomförs, dokumenteras och utvärderas samt resultaten sprids, och
10. nödvändig kunskap och information inom verkets ansvarsområde sprids.

3 § Vägverket ska ansvara för planering, byggande och drift av de statliga vägarna.

Vägverket ska även ansvara för

1. frågor om trafik på väg och i terräng,
2. vägtrafikregistret,
3. frågor om körkort, förarutbildning och förarprov,
4. frågor om yrkestrafik,
5. frågor om fordons beskaffenhet och utrustning,
6. frågor om handikappanpassning av kollektivtrafik på väg,
7. frågor om väganordningars tekniska utförande,
8. frågor om avgränsning av väghållningsområden,
9. prövning av arbetsplaner för vägbyggnadsföretag,
10. fördelning och tillsyn av statliga bidrag till enskild väghållning, trafikhuvudmän och kommuner,
11. ansökningar om ekonomiskt bidrag från Europeiska unionen till svenska vägprojekt,
12. nationell och regional samordning av trafiksäkerhetsarbetet på väg,

13. samordning och genomförande av djupstudier av samtliga vägtrafikolyckor som har medfört att någon har avlidit, och
14. de uppgifter som ankommer på verket enligt förordningen ([2007:231](#)) om elektroniskt kungörande av vissa trafikföreskrifter.

4 § Vägverket ska särskilt ansvara för det svenska deltagandet i Europeiska kommissionens arbete avseende avgaser från motorfordon och arbetsmaskiner, buller från arbetsmaskiner samt kvalitetskrav för bränslen.

5 § Vägverket ska i mars månad varje år till regeringen lämna en redovisning, analys och utvärdering av utvecklingen inom de områden som berörs av verkets sektorsansvar.

6 § Vägverket ska presentera och analysera individbaserad statistik utifrån kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta.

7 § Vägverket ska inom sitt verksamhetsområde tillhandahålla underlag för tillämpningen av [3-5 kap.](#) <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.htm> miljöbalken och plan- och bygglagen ([1987:10](#)).

8 § Vägverket får bedriva uppdrags-, uthyrnings- och försäljningsverksamhet som är förenlig med verkets uppgifter i övrigt.

Vägverket får dessutom inom mark- och anläggningsområdet utföra uppdrag som rör vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar, parker samt vatten- och avloppsledningar och därmed jämförbara objekt.

9 § Vägverket får sälja uppgifter till myndigheter och enskilda ur den del av vägtrafikregistret som avser fordonsregistrering som verket för enligt förordningen ([2001:650](#)) om vägtrafikregister. Uppgifter får lämnas ut på terminal, på medium för automatisk databehandling eller på annat sätt.

Vägverket bestämmer grunderna för prissättningen.

Uppgifter som avser den registrerades personliga förhållanden får inte säljas, om de kan antas utgöra ett hot mot dennes personliga integritet. Om den registrerade har anmält till Vägverket att han eller hon önskar att uppgifterna inte används för direktreklam, får de inte säljas för sådant ändamål.

10 § På begäran av länsstyrelsen är en tjänsteman hos Vägverkets region skyldig att som föredragande eller på något annat sätt delta i länsstyrelsens handläggning av ärenden som har samband med regionens uppgifter.

Samverkan m.m.

11 § För att säkerställa att totalförsvarets krav beaktas i den fredstida verksamheten ska Vägverket samråda med Försvarsmakten, Krisberedskapsmyndigheten och övriga berörda totalförsvarsmyndigheter.

12 § Vägverket ska i fråga om sitt miljömålsarbete rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med

rådet om vilken rapportering som behövs.

Ledning

13 § Vägverket leds av en styrelse.

14 § Styrelsen ska bestå av lägst fem och högst nio personer.

15 § Styrelsen ska upprätta en nationell väghållningsplan.

Delegering

16 § Styrelsen får överlåta till myndighetschefen att besluta föreskrifter. Detta gäller dock inte föreskrifter som har principiell betydelse eller annars är av större vikt.

Organisation

17 § Inom Vägverket ska det finnas en Vägtrafikinspektion och för Vägverkets regionala förvaltning ska det antal regioner finnas som verket bestämmer. För yrkestrafikfrågor ska det finnas en rådgivande delegation.

18 § Den rådgivande delegationen för yrkestrafikfrågor har till uppgift att bistå Vägverket i frågor om yrkestrafik.

Den rådgivande delegationen för yrkestrafikfrågor består av en företrädare för Vägverket, ordförande, samt företrädare för Rikspolisstyrelsen, Skatteverket och länsstyrelserna. Dessutom får företrädare för Svenska bussbranschens riksförbund, Svenska lokaltrafikföreningen, Svenska taxiförbundet, Svenska transportarbetareförbundet och Sveriges åkeriföretag ingå i delegationen.

I den rådgivande delegationen för yrkestrafikfrågor får även företrädare för andra myndigheter och organisationer ingå i särskilda fall, om delegationen bestämmer det.

Ansvar och uppgifter för chefen för Vägtrafikinspektionen

19 § Chefen för Vägtrafikinspektionen ansvarar för och beslutar i frågor om att

1. med utgångspunkt i beslutade trafiksäkerhetsmål hos myndigheter, kommuner och andra utifrån ett helhetsperspektiv följa och analysera sådana förhållanden som väsentligt kan påverka vägtransportsystemets utformning och funktion,
2. genom dialog med de aktörer som avses i 1 verka för att dessa tillämpar ett systematiskt arbetssätt för att förhindra vägtrafikolyckor som kan leda till att någon avlider eller blir allvarligt skadad,
3. samverka med andra aktörer i syfte att öka trafiksäkerheten på väg,
4. initiera forskning och utveckling inom vägtrafiksäkerhetsområdet och följa sådan forskning som har betydelse för inspektionens

verksamhet, samt

5. fullgöra Vägverkets uppgifter enligt [6 §](#) lagen ([2007:58](#)) om elektroniska vägavgiftssystem.

20 § Chefen för Vägtrafikinspektionen får delegera sin beslutanderätt till andra tjänstemän i inspektionen.

Anställningar och uppdrag

21 § Generaldirektören är myndighetschef.

22 § Anställning som chef för Vägtrafikinspektionen beslutas av regeringen. Anställningen får tidsbegränsas.

Personalansvarsnämnd

23 § Vid Vägverket ska det finnas en personalansvarsnämnd.

Tillämpligheten av vissa förordningar

24 § Vägverket ska tillämpa internrevisionsförordningen ([2006:1228](#)) och personalföreträdarförordningen ([1987:1101](#)).

Överklagande

25 § Vägverkets beslut i andra ärenden än anställningsärenden får överklagas hos regeringen, om något annat inte följer av andra föreskrifter än [22 a §](#) förvaltningslagen ([1986:223](#)) eller en bestämmelse som särskilt hänvisar till [22 a § förvaltningslagen](#).

Vägverket
Region Norr
Box 809, 971 25 Luleå
www.vv.se vagverket.lul@vv.se
Telefon: 0771-119 119 Texttelefon: 0243-750 90 Fax: 0920-24 38 30

